

AZ AUTOMATIZÁLÁS A MOSZKVAI ÁLLAMI NYILVÁNOS TUDOMÁNYOS–MŰSZAKI KÖNYVTÁRBAN*

A GPNTB AUTOMATIZÁLÁSÁNAK ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A Moszkvai Állami Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtár (*Goszudarsztvennaja Publicsnaja Naucsno-Tehnicoszkaja Biblioteka – GPNTB*) könyvtári feladatokon kívül tájékoztatási tevékenységet folytat és több országos feladatot is ellát.

A GPNTB-ben mintegy 8 évvel ezelőtt kezdődtek a könyvtári és tájékoztatási tevékenységek *automatizálását célzó munkálatok*. Azóta több részrendszert dolgoztak ki, és továbbiak kialakítása van folyamatban. Az alkalmazásuk során szerzett tapasztalatok, illetve a később felmerülő kívánalmak figyelembevételével időnként módosítják, átdolgozzák azokat. Volt olyan üzembehelyezett részrendszer, amelyet kénytelenek voltak megszüntetni, mert működése során hátrányos momentumok léptek fel.

A *végső cél* az intézmény egészét, valamennyi tevékenységét, az összes szolgáltatásait felölelő *egységes integrált számítógépes rendszer kialakítása*. A rendszer kialakításánál a következő alapvető szempontokat kell figyelembe venni:

minden adatfésülés csupán *egyszer* kerüljön betáplálásra;

a tárolt adatok közötti *összefüggések* sokoldalú ki-munkálásának lehetősége biztosított legyen;

a bevitt adatok *az összes tekintetbe jöhető célra felhasználhatók* legyenek, mint

könyvtári és tájékoztatási szolgáltatások ellátása;

kiadványok összeállítása;

katalóguscédulák előállítás;

hivatalos nyilvántartások vezetése;

statisztikai kimutatások készítése;

döntésselőkészítő táblázatok összeállítása;

információcsere céljaira adatállományoknak gépi

adathordozó közegen (mágnesszalagon, lyukszalagon) való kiadása valamint;

egyéb, az intézmény belső és külső kapcsolataiból adódó igények kielégítése.

Egy ilyen rendszer kiépítése hatalmas és bonyolult feladat; ezt csak lépésről lépésre haladva lehet megvalósítani. *Alapos megfontolással jelölik ki az automatizálandó területeket*. A kiválasztás *indokai* esetenként különfélék és eléggé eltérőek; ilyenek pl.

az intézmény valamely szolgáltatásának vagy munkafolyamatának fejlesztése, korszerűsítése;

országos tájékoztatási feladatok központi ellátása;

adatok szolgáltatása az intézmény vezetősége, esetleg főhatóságai részére, bizonyos területen megteendő intézkedés alátámasztására;

nemzetközi tájékoztatási rendszerben való közreműködés stb.

A már üzemelő részrendszerek közötti kapcsolatok olykor még lazák, sőt néha hiányzanak is. Fokozatosan igyekeznek ezért a részrendszereket egymáshoz és a jövőben kialakítandókhoz illeszteni. Ennek a folyamatnak eredményeként az egymáshoz kapcsolódó részrendszerek összességéből fog majd előállni az átfogó integrált rendszer.

A SZÁMÍTÓGÉPES FEJLESZTÉS SZERVEZETE

Az intézményben folyó, illetve azzal kapcsolatos automatizálásnak, mint fejlesztési tevékenységnek, tervezési, szervezési és programozási munkáit *egy főosztály intézi*. Vezetője TARASZOV, V.J. igazgatóhelyettes. A főosztály dolgozóinak létszáma mintegy 150 fő.

A főosztály tudományos személyzete *főleg számítógépi rendszertervezőkből áll*. Erre a körülményre lehet következtetni abból is, hogy újabban hoztak létre egy új osztályt, amelynek feladata a rendszerek gyakorlati használhatóságának vizsgálata. Amennyiben a főosztályban kellő súllyal lennének képviselve a könyvtári és tájékoztatási szakemberek, akkor erre az osztályra valószínűleg nem lenne szükség.

A főosztály keretében a következő *hét osztály* működik:

* HOLÉCZI Éva, OROSZ Gábor és VISZOCSEKNÉ PÉTERI Éva 1976. októberi újtjelentése alapján összeállította OROSZ Gábor.

Általános rendszerkutató osztály A rendszerek *elméleti és elvi* kérdéseivel foglalkozik. Alosztályainak feladatai: általános rendszerfejlesztés, rendszermodellezés, automatizált irányítási rendszer építése.

Könyvtárhálózatok rendszerszemléletű kutatásával foglalkozó osztály. Feladata mind a saját könyvtárhálózatuk, mind a nagykönyvtárak *országos hálózatának automatizálása*, valamint a *nemzetközi szinten folyó könyvtáru automatizálási munkálatokban való részvétel*. Alosztályai: a nemzetközi tervekkel foglalkozó és az automatizált hálózatirányítás kérdéseit kutató részleg.

Információs nyelvek osztálya. Feladata az *információs nyelvek elméleti, strukturális és automatizálási problémáival* való foglalkozás. Ez jelenleg *négyféle* információs nyelv vonatkozásában folyik: *össz-szövetségi osztályozó rendszer; ETO; saját tárgyszórendszer; természetes nyelven alapuló formalizált információkereső nyelv*, amelynek segítségével az annotációk, referátumok szövege nyomán akarnak információkeresést végezni.

A gép-előtti információelőkészítés kérdéseivel foglalkozó osztály. Tárgyköre a *gép-előtti formátumok* kérdés-komplexuma és a gép-előtti könyvtári feldolgozás technológiája.

A könyvtári folyamatokat algoritmizáló és a technológiai folyamatokat kidolgozó osztály. Feladata a könyvtári gépesített folyamatok *konkrét üzemeltetési tervének* és a realizáláshoz szükséges szervezeti struktúrának kidolgozása.

Programozó osztály. Feladatai: a tekintetbe jöhető *programok átvizsgálása*, a kívánt módosítások végrehajtása, a szükséges új programok elkészítése.

Az automatizált rendszerek működését és alkalmazhatóságát vizsgáló osztály. Feladata a kidolgozott rendszerek *kísérleti üzemének ellenőrzése*, a rendszerek gyakorlati használhatóságának elbírálása.

A SZÁMÍTÓKÖZPONT

Szervezetileg önálló egység az intézeten belül. Nem tartozik a fejlesztési munkák főosztályának hatáskörébe. Jelenlegi számítógép állománya: *1 db Minszk 22, 2 db Minszk 32, 1 db R-30, 1 db R-40.*

AZ AUTOMATIZÁLÁSI TEVÉKENYSÉG TERÜLETEI

Több munkafolyamatnak, szolgáltatásnak automatizálása már megtörtént, másoké folyamatban van. Számos kutató, fejlesztő, kísérleti munkálatot folytatnak e téren, illetve ilyenekben együttműködnek más intézményekkel. Az intézet vezetői az alábbi, részben már működő, részben előkészületben levő automatizálásról tájékoztattak.

Kötetkatalógusok összeállítása

Országos központi feladatként *többféle összesített kötetkatalógust* készítenek számítógépes technológiával és Digiset-szedéssel. A számítógépi memóriaközegen tárolt adatállományokból különféle speciális (regionális, szakterületi, főhatóságok szerinti stb.) részkatalógusok állíthatók elő. (Ilyen például a külföldi könyvek litván regionális katalógusa.) A katalógusok részére gépi közegre rögzített címléírások ma még kizárólag erre a célra szolgálnak, más szolgáltatáshoz nem használják fel azokat. Jelenleg az alábbi katalógusokat állítják elő:

a) *Külföldi könyvek össz-szövetségi összesített katalógusa.* Öt kötetben: egy betűrendes kötet és az ETO szerinti rendezett szisztematikus rész négy kötetben: természettudományok, műszaki-, gazdasági- és orvosi tudományok.

A kiadvány összeállításához az egyes intézmények lyukszalagon küldik be a címléírásokat.

b) *Külföldi folyóiratok összesített katalógusa.* Három kötetben:

előfizetett folyóiratok betűrendes jegyzéke,
előfizetett folyóiratok szisztematikus jegyzéke,
beérkezett folyóiratok betűrendes jegyzéke.

c) *Külföldön megjelent új könyvek jegyzéke.* Évente 12 füzet, ETO szerinti beosztással. Beszerzési segédlet könyvtárak számára.

d) *Külföldön megjelent új folyóiratok jegyzéke.* Évente 2 füzet, tudományszakok szerinti beosztással. Beszerzési segédlet könyvtárak számára. Felöleli a legutolsó két évben megjelent folyóiratokat.

e) *Szovjet intézmények által elő nem fizetett külföldi folyóiratok jegyzéke.* Évente 2 füzet. A megrendelésből tekintetbe vehető folyóiratok adatait tartalmazza.

f) *Szovjet könyvtárakban készített műszaki tárgyú bibliográfiák bibliográfiája.* Évente 12 füzet + összesített tárgymutató.

Ipari katalógusok számítógépes tájékoztatási rendszere

Jelenleg ez az intézmény *legfejlettebb és legsokoldalúbban gépesített rendszere.* Az input már részletes adatrögzítési formátum szerint készül. Ez a jövőben – esetleg némi módosítással – az intézmény egyetemes rendeltetésű, vagyis minden kiadványfajta számára alkalmas formátuma, kompatibilitásban lesz az NTMIK formátumával. A rendszer outputjai:

az ipari katalógusok összesített gyarapodási jegyzéke; annotációval ellátott címléírásokat tartalmaz a nemzetközi ipari osztályozó rendszer szerinti beosztásban, különféle mutatókkal ellátva. 16 sorozatban jelenik meg, havonta kétszer. Számítógép állítja össze és Digiset-szedéssel készül;

témafigyelő szolgálat lyukszalagon az említett adat-
tárból;

mágnesszalagos információellátás ugyanabból (kísérle-
ti stádiumban);

*a katalógusok szövegének szolgáltatása mikrofilmla-
pon.*

Gyorstájékoztató a tájékoztatás- és könyvtártudomány szakirodalmáról

Évente 12 füzetben közli a tárgykörbe vágó *nehezen
hozzáférhető szakirodalmat*, beleértve a szakfordításokat
és a vonatkozó ipari katalógusokat.

Könyvtárforgalmi adatokat elemző rendszer

Rendeltetése, hogy a beiratkozási nyilvántartások, az
olvasótermi kéréslapok, a másolat-igénylőlapok, vala-
mint a postai úton bonyolított kölcsönzés igénylőlapjai
adatainak számítógépes feldolgozása útján *a forgalom
elemzésére és ellenőrzésére különféle kimutatásokat*,
statisztikai összeállításokat, grafikonokat *állítson össze*
mind a könyvtár használóiról, mind az igénybevett
anyagról, illetve a kiszolgáltatót másolatokról. Az olva-
sótermi kéréslapokat adatrögzítési kapacitás hiányában
még nem dolgozzák fel összességükben, csupán reprezen-
tatív felméréseket készítenek róluk.

Állománygyarapítás irányítási rendszere

A könyvanyag használatát tükröző, a kielégítetlen
kéresek, valamint a felhasználók és az elutasított igény-
lők adatainak speciális elemzésével dolgozó rendszer az
állománygyarapítás két területének irányítására szolgál:

az állományban meglévő könyvek vonatkozásában
arról informál, hogy *melyik könyvből hány további
példányt kell még beszerezni* és azokat miként kell
szétosztani az intézmény saját gyűjteményei, valamint a
hatáskörbe tartozó többi gyűjtemények között (fiók-
könyvtárakban, letéti gyűjteményekben);

az újonnan megjelent könyvek vonatkozásában pedig
*a könyvtárhasználók várható érdeklődési körének figye-
lembevételével javaslatot ad* a beszerzendő példányok
mennyiségéről és elosztásáról.

Devizát igénylő művek beszerzését irányító rendszer

Devizatakarékosság érdekében a devizát igénylő kiad-
ványok rendeléseit *központilag felülbírálják*. A feladat
ellátására a GPNTB egy számítógépes irányítórendszert
létesített. A rendszer megvizsgálja, hogy a szóban forgó

kiadvány mely intézményekhez hány példányban érke-
zett már, illetve mely intézmények hány példányban
kérik megrendelését. Ezeknek a mennyiségi adatoknak,
továbbá a kiadvány és megrendelő intézmény egyedi
adatainak mérlegelése alapján javaslatot készítenek a
megrendelések engedélyezésére vagy elutasítására.

Állományraktározás irányítási rendszere

Az intézmény állománya *számos raktárban tárol:*

- a központ raktáraiban;
- a központ olvasótermeiben (a kézi könyvtári álló-
mány);
- a fiókkönyvtárak raktáraiban;
- a fiókkönyvtárak olvasótermeiben;
- a letéti helyeken;
- tárolóraktárakban.

A raktárak korlátozott befogadóképessége miatt ki-
dolgoztak egy irányítási rendszert, amely azt a célt
szolgálja, hogy minden tárolóhelyet optimálisan vegye-
nek igénybe:

olyan anyaggal legyen feltöltve, amely a vonatkozó
hely jellegének megfelelően *odatartozó ténylegesen kere-
sett és használt anyag*;

a feltöltés volumene pedig úgy legyen meghatározva,
hogy bizonyos időtartamon belül várható *új gyarapodás
részére még kellő hely maradjon*.

A számítógépes irányító rendszer valamennyi tároló-
hely vonatkozásában

folyamatosan ellenőrzi *a raktár feltöltöttségi fokát*,
időnként informál arról, hogy még mennyi anyag helyez-
hető el benne;

a használati gyakoriság mérlegelése alapján kimutatást
készít egyrészt azokról a könyvekről, amelyek *az adott
raktározó helyről egy másikba* (például az olvasóterem-
ből a házi raktárba) *helyezendők át*, másrészt az így
felszabaduló hely kapacitásáról;

meghatározza, hogy a megüresedett helyet más tá-
rolóhelyről *milyen könyvekkel*, azoknak hány példányá-
val *töltsék fel*;

meghatározza, hogy az *új gyarapodásként érkező
könyvek melyik tárolóhelyre hány példányban kerülje-
nek*, és a rendelkezésre álló helyből ez mennyit igényel.

Könyvek újra megjelentetésének irányító rendszere

A hazai természettudományi és műszaki könyvek
vonatkozásában egy speciális számítógépes irányító rend-
szerrel tájékoztatják a könyvkiadói főhatóságot a kifo-
gyott művekről és *javaslatot állítanak össze az újra
kiadandó könyvekről*. A rendszer mind a könyv keresett-

ségének, mind egyedi sajátosságainak számos adatát mérlegelve állítja össze a vonatkozó könyvek rangsorolt jegyzékét.

Könyvkiadói politikát irányító rendszer

A hazai könyvkiadók – mintegy 80 kiadóvállalat – megküldik az intézeteknek a következő évi kiadói terveiket. Az e célra kialakított irányító rendszer a könyvtárhasználók igényeinek elemzése alapján prognózist készít a kiadók részére arról, hogy az egyes művek iránt mekkora érdeklődés várható, és azokat milyen példányszámban javasolt megjelentetni.

Folyóiratok regisztrációs rendszere

A folyóiratok nemzetközi nyilvántartó rendszerében (*International Serials Data System – ISDS*) a GPNTB regionális centrum az NTMIR-országok vonatkozásában. Az ezektől beérkezett adatokat számítógéppel dolgozzák fel és Digiset-szedéssel készítik az anyagot felölelő összesített *kötetkatalogust*, mely kétévenként jelenik meg, s évente kétszer kiegészítéseket és módosításokat tartalmazó füzeteket adnak hozzá. Az adatállományt az ISDS párizsi központjához mágnesszalagon továbbítják. A mágnesszalagok más intézmény által is beszerezhetők.

Integrált könyvtári rendszer modellje

Az automatizálás végcélját képező egységes, integrált számítógépes rendszer modelljének kialakítási munkái már megkezdődtek. Az automatizálás, kibernetika, számítástechnika szakterületének könyvtári állományával és olvasótermével kapcsolatos *valamennyi tevékenységet és szolgáltatást átfogó egységes, integrált rendszer kifejlesztése folyamatban van*. Ennek üzemeltetése során óhajtják felderíteni, hogy a probléma megoldásánál alkalmazott elvek, elgondolásaik a gyakorlatban miként válnak be, mik a rendszer gyengéi, hiányosságai, vagyis mit kell azon módosítani, továbbfejlesztteni, hogy az intézmény egészének vonatkozásában kielégítő legyen.

Címleírásokat tartalmazó mágnesszalagok felhasználása

Intenzíven foglalkoznak a *mágnesszalagon szolgáltatott címleírások felhasználásának* kérdéskomplexumával, mégpedig mind a hazai, mind a külföldi nagy nyelvterületek (elsősorban az angol) vonatkozásában. Az a körülmény ugyanis, hogy az újonnan megjelenő szakirodalom címleírásait mágnesszalagon készen – és esetleg a vonatkozó könyvek megjelenését megelőzően – tudják meg-

szerezni, tetemes könnyítést és gyorsítást jelentene könyvtári munkájukban, főleg a beszerzésben és a feldolgozásban.

Hazai szakirodalom viszonylatában a Könyvkamara által közrebocsátott mágnesszalagokat akarják felhasználni. E rendszer kialakításán a Könyvkamara együttműködik a GPNTB-vel.

A külföldi szakirodalom vonatkozásában elsősorban a MARC-szalagoknak, de más nagy nyelvterületek (francia, német) mágnesszalagjainak hasznosítását célzó vizsgálatokat végeznek.

Mágnesszalagos információellátó szolgáltatások felhasználása

Az intézmény tervei között szerepel a *számítógépes témafigyelő, valamint a retrospektív információkeresőszolgáltatás* létesítése. Mind az NTMIK, mind egyes nyugati szervek (pl. az INSPEC) mágnesszalagjait fel kívánják használni. Jelenleg a kérdés megoldásához szükséges alapvető tanulmányozások folynak.

Katalóguscédulák készítése Digiset-berendezéssel

A katalóguscédulák előállítása súlyponti problémájuk. A katalóguskártyákra kerülő címleírások *Digiset-berendezéssel* történő szedését megvalósító rendszer kidolgozás alatt áll. A számítógépük memóriaközegén tárolt címleírásokat, a legmagasabb igényeket kielégítő, változatos szedéssel fogják nyomdai úton előállítani.

Kritériumok kidolgozása a könyvtári tevékenység elbírálására

Intézményüknek sokféle tevékenységét mind egyedileg, mind összességükben tekintve akarják számítógépes eljárással értékelni. Ennek érdekében *elbíró kritériumokat kell meghatározni* és alkalmazásukhoz megfelelő *matematikai eljárást kell kialakítani*. Az első szakaszban az egyes tevékenységek részkritériumait és azok értékelésének metodikáját dolgozzák ki. A következő szakasz feladata az intézmény egészét jellemző integrált kritériumoknak és azok értékelési metodikájának meghatározása.

Könyvtári adatbank kifejlesztése

A számítógépi memóriában tárolt címleírás-állományokból könyvtári adatbankot fejlesztenek ki, mely *on-line üzemmódban display segítségével, valamint távközlési vonalon remote terminállal hozzáférhető lesz*. Az előmunkálatok valamennyi részletprobléma (adatbank-

szervezés, display-felhasználás, távközlési vonalak igénybevétele, remote terminal üzemeltetése) vonatkozásában folyamatban vannak.

Automatizált információs hálózat létesítése

Az ország számítógépes információs rendszereinek összekapcsolásával *központi automatizált információs hálózatot hoznak létre*. A GPNTB ebbe saját adatbankjával lép be. A hálózat kialakításához szükséges számítógépes szervezési, hardware és software problémák megoldásában az intézmény kiemelkedő munkát végez.

Információkereső rendszer kidolgozása

Rendszeresen behatóan tanulmányozzák a különféle számítógépes információkereső rendszereket. Számos rendszer alapos vizsgálata nyomán azt a megállapítást vonták le, hogy az ISIS rendszer (*Integrated Scientific Information System = Integrált Tudományos Információs Rendszer*), ILO (*International Labour Organization = Nemzetközi Munkaügyi Szervezet*) rendszere áll legközelebb az igényeikhez. Ezért az ESZR-gépeikkel működteendő információkereső rendszerüket az ISIS-hez hasonló struktúrával és sajátosságokkal alakítják ki, de természetesen a saját viszonyaiknak és céljaiknak megfelelően módosítva.

Információkereső nyelvekkel kapcsolatos munkálatok

Négy információkereső nyelv: *az ETO, az össz-szövetségi osztályozó rendszer, a saját tárgyszórendszer és a Krisztal-rendszer* természetes nyelven alapuló formalizált nyelvének fejlesztésével és gépesítési kérdéseivel foglalkoznak. Többek között megoldást dolgoznak ki arra, hogy az információkeresés komplex keresőkép alapján történjék, amely a megválaszolható kérdésnek mind a négy nyelv szerint megfogalmazott variánsaiból tevődik össze. Ezzel a módszerrel a megválaszolás pontosságát és teljességét kívánják fokozni. A különféle nyelvek nyomán kapott keresési eredmények összevetésével ugyanis *az összeredményből kiszűrhetők a megválaszolható téma vonatkozásában legrelevánsabbaknak minősülő dokumentumok*. Ezt a kereső-eljárást nemcsak a retrospektív keresésnél kívánják felhasználni, hanem a légtől különbözőbb célokra, amelyeknél az összesített file-ból címanyagot akarnak nyerni; pl. szakbibliográfiák összeállításához, tematikus rész-file-ok létesítéséhez.

* * *

A GPNTB automatizálásáról kialakítható kép – amely az előadott részletekből tevődik össze – tanulságos és számos szakmailag új elemet tartalmaz. Meglepő a munkálatok sokasága, elismerésre méltó célra irányítottaságuk. Imponáló az egyes automatizált szolgáltatások volumene; például a számítógéppel összeállított kötetkatalógusok vagy a postai úton történő kölcsönzés esetében. Úttörő azokon a területeken folyó tevékenységük, amelyek a könyvtári automatizálási megoldásokból általában kimaradnak. Ilyen például a könyvtári tevékenységek elbírálására szolgáló integrált kritérium-rendszer és az azt alkalmazó számítógépes értékelő módszer, ide sorolandók a különféle feladatokat szolgáló irányítási rendszerek is.

A GPNTB automatizálási megoldásai modellként szolgálhatnak más nagykönyvtárak, többek között a hazaiak számára is.

Automatizálás a moszkvai Állami Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtárban (GPNTB)

Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ munkatársai tanulmányúton megismerkedtek a GPNTB-ben folyó automatizálási munkálatokkal. Beszámolójuk részletesen ismerteti az automatizálással foglalkozó főosztály szervezetét, a gépi felszerelést, továbbá az eddig már megszervezett automatizált rendszereket, végül a tervezett, ill. előkészületben lévő rendszereket.

* * *

Automation in the State Public Scientific and Technical Library in Moscow (GPNTB)

A study group of the Hungarian Central Technical Library and Documentation Centre visited the State Public Scientific and Technical Library in Moscow in order to get acquainted with library automation implemented and planned. The report describes the organization of the department for automation, the computer equipment systems already automated, as well as those planned for automation.

* * *

Автоматизация информационных процессов в Государственной Публичной Научно-технической Библиотеке СССР (ГПНТБ СССР)

Во время командировки в г. Москву сотрудники Венгерской технической библиотеки и центра научно-технической информации ознакомились с разработками по автоматизации информационных процессов, проводимыми в ГПНТБ СССР. В своем отчете они подробно описывают организационное построение главного отдела по автоматизации ГПНТБ СССР, применяемые технические средства, автоматизированные системы, действующие уже в настоящее время, а также системы, находящиеся на стадии проектирования и реализации.

Automatisierung in der Staatlichen Öffentlichen Wissenschaftlich-technischen Bibliothek (GPNTB), Moskau

Eine Studiengruppe der Ungarischen Technisch-wissenschaftlichen Zentralbibliothek und Dokumentationszentrums besichtigte die GPNTB, um die befindliche Automatisierung bibliothekarischen Arbeitsprozesse kennenzulernen. Das Bericht beschreibt ausführlich die Organisation der Abteilung für Automatisierung, die maschinelle Ausrüstung, sowie die Systeme die bereits automatisiert wurden und jene, die noch im Zustand der Planung und der Vorbereitung sind.

A MAGYAR KÖNYVTÁROK EGYESÜLETE MŰSZAKI KÖNYVTÁROS SZEKCIÓ HÍREI

TÁJÉKOZTATÓ

A Műszaki Könyvtáros Szekció 1976. november 24-én „Helyi (vállalati, intézeti) információs rendszerek szervezési problémái” címmel előadást tartott az Országos Széchényi Könyvtár dísztermében.

BAUER József és BÖJTÖS Árpád előadása a tagságnak előzetesen megküldött kérdőívek válaszainak tükrében elemezte a helyi szakkönyvtárak és más információs egységek helyzetét.

Az előadók a beérkezett kérdőívek alapján ismertették a válaszadó könyvtárak ágazati hovatartozását és jellegét, valamint a kapott válaszok megoszlását. A felmérés kérdései kiterjedtek a helyi szakkönyvtár szervezeti helyére és kapcsolataira, a különböző dokumentumtárak és információs szolgáltató egységek centralizált, illetve decentralizált szervezeti modelljeire, a könyvtárosok beosztására, erkölcsi és anyagi megbecsülésére, valamint a könyvtári munka kereteit szabályozó helyi rendelkezések (szervezeti és működési szabályzat, ügyrend, használati szabályzat) meglétére.

Az ismertetett adatok alátámasztották, hogy

általában ideális megoldás, ha *centralizált szervezeti keretekben dolgozik a könyvtár* és a gazdálkodó egység egyéb információs feladatokat ellátó részlegei;

a helyi Szakkönyvtár munkakapcsolatait, a jogokat és kötelezettségeket *szabályzatokban* kell rögzíteni;

ahol megfelelő képzettségű és felkészültségű könyvtáros irányítja a munkát, ott *a könyvtárak és könyvtárosok szerepe, megbecsülése általában jobb*, mint a korábbi években.

Nap mint nap szerveződnek a fennálló igények hatására *új információs egységek* a különböző vállalatok és intézetek keretében. Ezek korszerű szervezete a tájékoztatási-szakkönyvtári munka hatékonyságának fontos feltétele.

Az előadás alkalmával ismertetett szervezési alapelvek figyelembevétele hozzájárulhat a jól „irányított” szakirodalmi információk eredményes felhasználásához.

* * *

A Műszaki Könyvtáros Szekció szokásos évi taggyűlését 1977. január 6-án tartotta. A taggyűlésről szóló beszámolót következő számunkban fogjuk közzélni.

